

Lapsen oikeuksien toteuttaminen kuntapolitiikassa

Yhteinen käsitys lapsen hyvästä elämästä

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (LOS)

- ...tuli voimaan vuonna 1989, Suomi ratifioi sen 1991
- ...koskee kaikkia alle 18-vuotiaita
- ...on juridisesti velvoittava (toisin kuin julistus)
- ...on mailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. 196 maata on hyväksynyt sopimuksen, Yhdysvallat on ainoa, joka on sopimuksen ulkopuolella.

Tavoitteita ja esimerkkejä kunnista

1. Lapset mukaan päätöksentekoon

- Lasten ja nuorten on päästävä osallistumaan itseään koskevaan päätöksentekoon niin päiväkodissa ja koulussa kuin koko kunnan tasollakin. **Osallistumisesta pitää tehdä lapsille helppoa** ja luontevaa.
- **Lapsiparlamenteilla, nuorisovaltuustoilla ja oppilaskunnilla on oltava riittävät resurssit.** Lasten ja nuorten ryhmillä pitää olla **oikeus olla läsnä ja kertoa näkemyksistään** muun muassa kunnanvaltuustossa ja kaikissa lautakunnissa.
- Lasten ja nuorten äänen tulee kuulua myös heitä itseään koskevien asioiden **budjetoinnissa**.
- Kunnan tulee **sitoutua virallisesti** kuulemaan lapsia ja nuoria kaikessa päätöksenteossa.

2. Lapsen etu huomioon päätöksenteossa

- Lapsen etu pitää ottaa huomioon **kaikkien lapsille tärkeiden tilojen, esimerkiksi koulujen suunnittelussa**. Tilojen tulee olla turvallisia ja esteettömiä kaikille lapsille.
- Kunnassa tulee päättää, että ainakin kaikissa suoraan lapsia koskevissa päätöksissä selvitetään, **miten eri päätösvaihtoehdot vaikuttavat lapsiin**. Tällöin myös lapsia itseään pitää aina kuulla.
- Kunnassa tulee kehittää **seurantaa siitä, kuinka paljon eri väestöryhmiin, kuten lapsiin, käytetään rahaa**. Seurannan avulla tiedetään, kuinka paljon resursseja lapsiin kohdennetaan.

- Lapsen oikeuksien tulee ohjata kunnan lapsi- ja nuorisotyötä sekä -politiikkaa.
- Kunnassa pitää olla **taho, joka koordinoi, seuraa ja arvioi lapsen oikeuksien toteutumista kokonaisuutena.**

3. Jokaiselle lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet

- **Lasten syrjäytymistä tulee ehkäistä ja hyvinvointi- ja terveyseroja kaventaa.**
Esimerkiksi: Myös paperittomilla lapsilla tulee olla oikeus terveydenhuoltoon.
- Kaikessa **palvelujen järjestämisessä** pitää huomioida yhdenvertaisuus, lasten moninaisuus ja erilaiset tarpeet.
Esimerkiksi: palveluiden on oltava vammaisten lasten saavutettavissa.
Esimerkiksi: lasten erilaisten tarpeet on huomioitava koulukyytien järjestämisessä.
- Kunnan **työntekijöiden osaamista lapsen oikeuksista on vahvistettava.**
Esimerkiksi: opettajien on saatava lisäkoulutusta yhdenvertaisuuden edistämiseksi, syrjintään ja kiusaamiseen puuttumisessa sekä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksessa.
- Kunnan ohjaavissa asiakirjoissa pitää huomioida lasten moninaisuus: lapsilla on erilaisia tarpeita muun perheen taloudelliseen asemaan, kieleen, kulttuuriin ja vammaisuuteen liittyen.

Lisätiedot ja lisää käytännön ideoita:

Lapsen oikeuksien sopimus: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-lyhennettyna/>

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli: <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-suomessa/lapsiystavallinen-kunta/>

Lapsi- ja nuorisojärjestöjen yhteinen Huoneentaulu kuntavaltuutetuille: <http://www.huoneentaulu.fi/lue-ja-allekirjoita/>

Vastaamme mieluummin lisäkysymyksiinne ja teemme yhteistyötä lapsen oikeuksien edistämiseksi kunnissa.

Terveisin,

Inka Hetemäki
Ohjelma- ja vaikuttamistyön johtaja
inka.hetemaki@unicef.fi, p. 040 545 4837

Johanna Laaja
Kotimaan vaikuttamistyön asiantuntija
johanna.laaja@unicef.fi, p. 040 721 1515.